

MASTERAVHANDLING I.

Hver av masterstudenter ble bedt å skrive en side om téma og problemstilling i sin masteravhandling. Her er deres tekster. Vennligst les dem og skriv 200 ord som kort tilbakemelding: hvilket tema var mest interessant for deg, hvilken presentasjon var interessant eller lettskrevet osv. Hvilken presentasjon var vanskelig å forstå, hvordan var tekstene strukturert. Send til meg per mail til 26. april.

Tereza Bystroňová: Masteravhandling

Masteravhandlingen min heter Å være på vei – pilegrimsvandring i norsk kulturhistorie og samtid. Dette temaet har jeg valgt fordi jeg selv er meget interessert i pilegrimsvandring og fordi den største oppmerksomheten får Pilegrimsveiene til Santiago de Compostela, mens andre pilegrimsleder er litt glemte. Blant disse er også norske pilegrimsledene som er kjent under fellesnavnet St. Olavsvegene til Trondheim.

Når det gjelder problemstillingen fokuserer jeg på tre hovedspørsmål – hvordan ble pilegrimsreisene utviklet og hvilke forandringer skjedde gjennom tiden, hvilke konsekvenser har pilegrimsreisene i landet de strekker seg gjennom, hva forårsaker dagens store interesse for pilegrimsreisene og hvordan ser organisasjonsstruktur for pilegrimsreisene i Norge ut.

I masteravhandlingen presenterte jeg først kristendommens historie i Norge fordi kristendommen er sterkt tilknyttet pilgrimstradisjonen. Å gå pilegrimsreise til Nidarosdomen var utbredt i høymiddelalderen etter at Olav Haraldsson ble erklært hellig – siden ble han kalt Olav den hellige. Pilegrimer vandret gjennom hele Europa, men på 1500-tallet kom reformasjonen. Siden var det forbudt å gå pilegrimsreiser, innenfor protestantismen var en annen oppførsel viktig – selve forhold mellom „gud“ og enkelte mennesker. Tradisjonen gjenopprettet siden 1980-årene i en stor grad. Også i Norge som fikk sin første offisielle pilegrimsled i 1997. I en annen del fokuserer jeg på hvem en pilgrim er og problematikken som gjelder spørsmålet „Er det forskjell mellom pilgrim og turist?“.

I den praktiske delen skal jeg greie ut de norske pilegrimsreisene – det vil si selve leder (veier til Nidaros), hvordan det er å gå i tøffe norske forhold eller om ledens tilknytting til Olav den hellige og andre norske skikkelser som for eksempel Sigrid Undset. Flere steder langs den mest berømte

Gudbrandsdalsleden er sterkt tilknyttet både Undset og hennes verk *Kristin Lavransdatter*. Jeg skal også se på organisasjoner og mennesker som står bak pilegrimsreisene i Norge fordi systemet er meget komplisert og bredt – jeg skal snakke om Nasjonalt pilegrimssenter, Regionale pilegrimssentrene, men også om frivillige, organisering av gruppereiser og mer.

Jeg mener at pilegrimsreisene er viktige i dagens samfunn og i våre hektiske liv, der det er vanskelig å roe seg ned. Jeg søker i forskjellige studier og bøker for å finne støtte for min hypotese. Jeg har for eksempel funnet en studie som utdyper denne problematikken og som støtter påstanden at pilegrimsreisene har en terapeutisk virkning og kan hjelpe enkelte personer å takle vanskelige tider i livet.

Jeg fokuserer først og fremst på de kristne og norske pilegrimsledene, religiøse reiser som er tilknyttet andre religioner blir nevnt i en liten grad. I mange studier og avhandlinger skrives det ofte om personlige erfaringer av mennesker som gikk pilegrimsreiser tidligere, det skal jeg ikke inkludere i min avhandling. Om jeg får plass til det har jeg lyst til å inkludere en bredere del om Kristin Lavransdatter som også var pilegrim, men det er ikke klart nå.

Masteravhandling/Šárka Stejskalová

Knut Hamsun i den tsjekkiske og internasjonale resepsjonen før og etter den andre verdenskrigen i 1920–1959

I denne masteravhandlingen drøfter jeg den tsjekkiske og internasjonale resepsjonen i perioden før og etter den andre verdenskrigen i 1920–1959. Masteravhandlingens hovedmål er å presentere et fullstendig bilde av resepsjon av Knut Hamsun og hans verk ved hjelp av oversatte tekster, peritekster, anmeldelser og kritikk i den tsjekkiske og internasjonale vitenskapelige litteraturen og daværende litterære presse med eksempler i det tsjekkiske miljøet.

Det neste hovedmålet er å finne ut om det finnes en forskjell mellom resepsjonen av personligheten og verk til Knut Hamsun før og etter den andre verdenskrigen. Det siste målet er å sammenligne og analysere litteraturen som vier seg til Knut Hamsun, som oppsto i hans levetid. Resepsjonens utvikling og prosess er spesielt beskrevet på bakgrunn av de viktigste

begivenhetene i Hamsuns liv, fra Nobelprisen for litteratur i 1920 til kontroversene under og etter den andre verdenskrigen fram til 1959.

Masteravhandlingen er delt inn i to hoveddeler – den teoretiske delen og den praktiske delen. Den teoretiske delen inneholder informasjon om de generelle problemer og relevante begreper som translatologi, resepsjon eller for eksempler paratekster som etterord, forord eller innledninger. I den praktiske delen vil bli forklart, utdypet og gitt konkrete eksempler av analyser.

Jeg arbeider med følgende hypotese – Knut Hamsuns resepsjon forandret seg i løpet av den andre verdenskrigen på grunn av hans støtte av det nasjonalsosialistiske Tyskland i litterære aviser og litterære vitenskapelige tekster. Jeg drøfter ikke Hamsuns eget arbeid, men reaksjoner på det, visse ekko i den litterære verden. Jeg arbeider med forskjellige tekster – litterære bøker, paratekster, vitenskapelige tekster og en litterær avis. Deretter blir jeg i stand til å bekrefte eller avkrefte hypotesen min.

Klára Tučková: Tittel:

Fra skam til stolthet. Kamp for menneskerettigheter på den norske LHBT fronten.

Kort karakteristikk:

Masteroppgaven dreier seg om fire store forandringer i norsk lovgivning og medisin som den første norske homoorganisasjon Det Norske Forbundet av 1948 (DNF-48) jobbet for. Den første forandring er avkriminalisering av homofili i 1972, som betydde at paragrafen 213 ble fjernet fra straffeloven. Før dette skjedde, foreskrev den norske straffeloven 1 års straffearbeid for seksuell omgang mellom menn. Den andre forandringen handler om fjerning av homofili som diagnose ved Norsk Psykiatrisk Forening i 1977. Før dette skjedde var homofili ansett som en psykisk sykdom, og den var inkludert i norske psykiatriske fagbøker oftest som en slags nevrose. Videre, det tredje store gjennombruddet var inkluderingen av lesbiske, homoseksuelle og bifile i antidiskrimineringsparagrafene 135a og 349a i 1981, som sikret spesiell beskyttelse for homofile mot diskriminering og hatefulle ytringer. Til slutt, den fjerde forandringen DNF-48 streb etter ga homofile en mulighet til å gifte seg ved å innføre lov til registrert partnerskap (partnerskapsloven) i 1993. Ved siden av disse fire elementene fokuserte jeg også på reaksjoner til disse endringer fra diverse aktørgrupper som kirken, myndighetene, allmenheten, samt leger og psykologer.

Problemstilling:

- Hvordan kom det til at Norge er i dag en av de fremmede nasjonene når det gjelder forsvar av LHBT-retteligheter? Hvilke organisasjoner eller personligheter bidro til det, og hvordan?
- Hvilke samfunnsgrupper var imot bedre retteligheter for homofile i Norge, og hvorfor?

Hypotese og resultater:

Jeg forestilte meg at Norge alltid har vært mer aksepterende mot minoriteter, og derfor forventet jeg at det var ikke noe særlig behov for en stor kamp for homofiles retteligheter i Norge. Min hypotese var også at det ikke var noen stor motstand mot de store forandringene som DNF-48 krevde. Men i løpet av forskningen innså jeg at jeg tok feil. Daværende Norge var veldig annerledes enn den er i dag, og DNF-48 måtte bekjempe mange fordommer og arbeide aktivt for å få de homofile en plass i samfunnet. Gjennom å lese Kim Frieles bøker og mange brev skrevet til DNF-48 av myndighetene og kirken, fikk jeg vite om at norske homofile levde i isolasjon og at mange nektet å akseptere at de i det hele tatt fantes. Jeg fant ut at en stor del av problemet hadde sine røtter i det faktum at det norske samfunnet var sterkt påvirket av kristelig syn og tradisjon. Den største motstanden kom hver gang fra Den norske kirke og Kristelig Folkeparti i anledning ved alle de fire endringene jeg tok opp i avhandlingen. De fleste som var imot flere retteligheter for homofile argumenterte oftest fra et kristelig synspunkt også. Det var i tillegg en feil forståelse av medisin som gjorde at homofile møtt så sterk motstand – selv om det var absolutt ingen medisinsk eller vitenskapelig bevis for at homofili var noe unaturlig. Det var igjen den langvarige påvirkning av kristelig syn på hvordan den perfekte familien måtte se ut, som påvirket også medisin og i tillegg også allmenhetens mening. Selv om jeg ikke er helt ferdig med avhandlingen, er jeg tilbøyelig til å konkludere med at den største fienden av homofile i Norge var altgjennomtrengende religion og gammelt kristelig syn på homofili (og seksualitet generelt), som hadde påvirket norsk samfunn og lovgivning siden kristendommen etablerte seg i Norge i 1000-tallet.

Arbeidsmetode:

Mest tid tilbrakte jeg ved å lete etter og analysere relevante kildematerialer som brev, dokumenter, avisartikler og bøker. Mine primære kilder var først og fremst norske lover og offentlige dokumenter fra politiske debatter som dreide seg om homofili og relaterte endringer i norske lover. Jeg trakk mye informasjon om DNF-48s egen drift og arbeid fra Kim Frieles mange bøker. Hun var leder og generalsekretær av organisasjonen i mange år, og nedtegnet dens historie i detalj. En rekke andre viktige ressurser for denne masteroppgaven kommer fra Skeivt Arkiv sine nettsider, hvor mye av den norske homohistorie som f.eks. offisielle og private brev er arkivert og tilgjengelig for offentlig publikum. Et annet viktig kilde, særlig for å få innblikk inn i offentlige debatter om temaet, var VGs Arkiv som inneholder alle artikler publisert i avisen siden 1945. Blant nyere materialene brukt under skrivingen tilhører flere levekårs- og livskvalitetsundersøkelser om homofile i Norge, f.eks. NOVA-rapport *Levekår og livskvalitet blant lesbiske kvinner og homofile menn* fra 1999 og stortingsmelding nr. 25 *Levekår og livskvalitet for lesbiske og homofile i Norge* fra 2001. Disse undersøkelser evaluerer homofiles livskvalitet og kartlegger også deres historie i forhold til diskriminasjon fra samfunnet.

Avgrensning av temaet:

Fordi norsk homohistorie er et trolig omfattende tema med flere mulige retninger man kan fordype seg i, har jeg begrenset fokus av min masteroppgave til fire sentrale endringer i den norske homopolitiske historien. Disse har jeg beskrevet i tidligere. Jeg skriver heller ikke om DNF-48 andre

prosjekter, eller om andre norske grupper som også var pro-homofile. Selv om flere støttespillere av homofile har fått sin plass i avhandlingen i relevante kapitler, fokuserer jeg på dem bare i kontekst av deres bidrag til konkrete saker jeg tar opp i hvert kapittel.

A. Kotuliaková: Forholdet mellom menneske og natur i utvalgte romaner av Maja Lunde; en økokritisk analyse

Først og fremst vil jeg forklare hva økokritikk er siden det er en ganske ung retning. Økokritikken er en gren av litterærkritikk som kombinerer en rekke forskjellige fagområder. Enkelt sagt er økokritikken „study of the relationship between literature and physical environment“ (Glotfelty 1996, xviii). Økokritikken åpner for å tenke på forholdet mellom natur og kultur, eller samspillet mellom det menneskelige og det ikke-menneskelige. Min beslutning for å velge akkurat dette temaet var at det forbinder natur og litteratur. Tema behandlet økokritisk analyse av et litterært verk, nemlig Maja Lundes romaner *Bienes historie* og *Blå*. Tematikken er høyt aktuell i dagens „grønne bølge“. Stadig flere forfattere prøver å skape debatt med sine bøker som forholder seg til klimakrise, økologisk krise, mennesker og natur osv. En av dem er den norske forfatteren Maja Lunde med sine romaner for voksne som hun kaller for *klimakvartett*. Siden jeg er ganske interessert i miljøvern og naturen i generelt, ble jeg veldig nysgjerrig på hvordan man kan tolke en litterærverk i økokritisk perspektiv. Masteroppgaven min kan være en slags springbrett for videre forskning i dette feltet siden det finnes bare få forskning i dette området i Slovakia og Tsjekkia.

Hvorfor akkurat Maja Lundes *Bienes historie* og *Blå*? Maja Lunde er en norsk samtidsforfatter og manusforfatter. Før Lunde debuterte med sine voksenromaner, har hun gitt ut flere barnebøker og manuser. Hun debuterte i 2015 med sin første roman for voksne *Bienes historie* som har vunnet flere priser, blant annet Bokhandlerprisen i det samme året. Romanen var også den mest solgte boken i Tyskland i 2017. *Bienes historie* og *Blå* er oversatt til 36 språk inkludert tsjekkisk og slovakisk. Begge romanene er delen av en planlagt serie på fire frittstående bøker om klima. Den tredje bok kom ut i høsten 2019 med tittel *Przewalskis hest*.

Romanene er i stor grad miljøorienterte tekster og det er interessant å se hvordan skjønnlitteratur kan være en plattform for å diskutere miljø, naturen og forhold mellom menneske og natur. Derfor er oppgavenes problemstilling følgende: Hvordan kan romanene *Bienes historie* og *Blå* leses i et økokritisk perspektiv og hvordan er forholdet mellom menneske og natur beskrevet i romanene? For å besvare disse spørsmålene må vi se nærmere på innholdet, hva er forfatterens intensjon, resepsjon av romanene og økokritisk teori. Forfatterens intensjonen skal jeg undersøke ved å se på og lese intervjuer og hennes retorikk vedgående romanene. Jeg bygger på en teori av litteraturprofessor Lawrence Buell. Han definerer fire kriterier som han mener kan avgjøre i hvilken grad en tekst er miljøorientert. Det å bruke økokritikk som et analyseverktøy er i en viss grad problematisk, siden det ikke eksisterer en fastsatt metodisk prosess. Det er opp til hver enkelt litteraturforsker hvordan han/hun vil gå frem. Det finnes noen retningslinjer som er mulig å følge for eksempel Garrard

og Buell benytter dem i sine analyser. Jeg skal derfor følge disse retningslinjene og bruke dem for å analysere tekstene.

Masteroppgaven deles inn i 4 hoveddelene – Metodologi, Forfatteren og verk, Teori og Analyse. Selvfølgelig inneholder den også innledning, avslutning og litteraturliste. Oppgaven omhandler ikke primært skildring av klimaendringer og klimaspørsmål i romanene, selv om dette temaet er i romanene særlig viktig. Jeg fokuserer meg på selve naturen og mennesker i romanene.

Masteravhandling

Jakub Kotal

Min masteravhandling heter *Den norske eksilregjeringens aktivitet under andre verdenskrig*. Det skal behandle med, som er allerede nevnt i tittelen, alle aktivitetene til den norske regjeringen i eksil. Det jeg mener med det er at jeg vil prøve å skrive ned alt som skjedde med regjeringen etter at Tyskland invaderte Norge 9. april 1940. Jeg skal skrive avhandlingen på slovakisk.

Det er nesten ingenting skrevet om aktivitetene til den norske regjeringen i slovakisk eller tsjekkisk språk. Hvis noe er skrevet, nevner det bare aktivitetene til den fascistiske regjeringen av Vidkun Quisling eller militære aktiviteter, bevegelser og hendelser. Derfor er mitt formål å skrive en helhetlig avhandling som kronologisk registrerer hendelsene og problemene til ministrene av regjering i eksil i London. Poenget er å introdusere dette emnet til det tsjekkiske og slovakiske akademiske miljøet.

Mitt andre poenget som jeg ikke har nevnt så langt, er kongens rolle i eksilregjeringen under disse hendelsene. Hvor stor av en innsats var han for regjeringen?

I den første delen av oppgaven vil gi litt bakgrunnsinformasjon om eksilregjeringer og også om hendelsene før invasjonen og regjeringens holdning til dem. Så vil jeg fortsette med forskningen min. Metoden er å lese de memoarene og biografiene som er relevante og er offentliggjorte på nettsiden av Nasjonalbiblioteket. For eksempel Nygaardsvolds memoar eller biografien om Haakon VII. Det er selvfølgelig også andre historiske bøker som ble skrevet lenge etter og oppsummerer hendelsene. Fra disse kildene skal jeg lage en detalert kronologisk liste over aktiviteter relatert til regjeringen. I den siste delen av oppgaven vil jeg konkludere og kommentere funnene mine. Dette kalles direkte historisk metode.

Avhandlingen er også begrenset. Jeg skal ikke beskrive noen militære hendelser, og jeg er heller ikke interessert i hjemmepolitikk til Vidkun Quisling, med mindre det er direkte relatert til den norske regjeringen i eksil. Jeg skal beskrive hjemmefronten – motstanden i Norge mot den tyske okkupasjonen – bare marginalt.

MASTERAVHANDLING/Ivana Tršková

Min masteravhandling med tittelen *Krisen i Tsjekkoslovakia i 1938 sett av tre norske forfattere: Lars Berg, Sigurd Evensmo og Niels J. Mürer* fokuserer på fremstillingen av krisen i Tsjekkoslovakia forårsaket av spenningsforholdet mellom den tsjekkiske nasjonen og den tyske minoriteten i perioden før *Münchenavtalens signering i september 1938 i tekstene av de ovenfor nevnte forfatterne*. Grunnen til at disse tre intellektuelle står sentralt i oppgaven er at de tilbrakte noe tid i Praha i perioden mellom juni og september 1938 og publiserte mange tekster om sitt opphold i flere norske aviser. Derfor er disse forfatterne viktige skikkelser når det gjelder forholdet mellom Norge og Tsjekkia i slutten av 1930-årene. Lars Berg oppholdte seg med Oslo bys stipend i juni og juli 1938 i Praha og sendte reisebrev til Bergens Tidende, Arbeiderbladet og avisa Nordlys. Sigurd Evensmo var arbeiderpressens utsendte medarbeider i Tsjekkoslovakia i september 1938 og Niels J. Mürer var også i Praha på den tida og jobbet som utenriksredaktør i Aftenposten. Begge to rapporterte hjem fra Praha om konfrontasjonen mellom tsjekkerne og den tyske minoriteten i de såkalte sudetområdene.

Krisen i Sudetenland og særlig begivenhetene knyttet til *Münchenforliket* er et utforsket tema. Det finnes mye litteratur tilgjengelig på området, men tekstene til disse tre forfatterne har vært lite eller overhodet ikke behandlet. Forfatterne er ikke veldig kjente for tsjekkisk publikum og nesten glemt i Norge i dag. Når det gjelder problemstillingen, vil jeg finne ut hvordan situasjonen i Tsjekkoslovakia i 1938 ble fremstilt og debattert i Norge. Jeg vil besvare problemstillingen gjennom en kvalitativ analyse av det empiriske materialet som består av forfatternes avisartikler publisert i Aftenposten, Arbeiderbladet, Bergens Tidende og Nordlys. I tillegg vil jeg støtte meg til forfatternes tekster fra andre sjangrer eller skrevet i andre perioder enn juni-september 1938. Men alle disse tekstene er knyttet til deres opphold i Tsjekkoslovakia og også relevant til min forskning. Sigurd Evensmo skrev for eksempel i 1976 memoarboka *Inn i din tid* hvor han dedikerte et helt kapittel til sine minner fra Praha. Han fortalte også om sin reise til Tsjekkoslovakia gjennom en av hovedpersonene i romanen *Flaggermusene* som ble utgitt i 1949. Jeg vil også arbeide med Mürers to artikler: *Er det sudetertyske parti en «nazi-avlegger»?* og *Tyskere og tsjekkere for siste gang* som ble publisert i tidsskriftet *Samtiden* i 1937.

Hva oppgavens oppbygning angår, vil jeg begynne med en kort historisk innføring til begivenhetene i Tsjekkoslovakia i 1938. Etterpå vil jeg presentere alle de tre forfatterne for å gi et helt bilde av dem både som forfattere og samfunnsdebattanter med hovedfokus på deres aktiviteter i 1930-tallet. I den tredje delen av oppgaven vil jeg se litt nærmere inn på pressesituasjonen i Norge på den tida. Denne delen er viktig fordi på 1930-tallet ble mesteparten av norske aviser politisert og de fungerte som støtte for et bestemt politisk parti. Jeg vil konsentrere meg først og fremst om de fire avisene der forfatterne artikler ble publisert. Her vil jeg også drøfte i hvilken grad disse avisene bli oppfattet som meningsdannende. En enkelt journalists holdninger utgjør en del av det kollektive produktet til en avis som deretter blir distribuert til et større publikum. Med andre ord dreier det seg om hvor stor vekt man kan legge på forfatterne avisartikler om begivenhetene i Tsjekkoslovakia i forbindelse med å bidra til å danne holdninger til saken hos den daværende norske offentligheten. Jeg vil gjøre det for eksempel ved å analysere opplagstall for Aftenposten, Arbeiderbladet, Bergens Tidende og Nordlys i mellomkrigstida. Dette er et relevant problem fordi på den tida hadde avisene en sterk posisjon som informasjonskilde og derfor kunne de vesentlig påvirke offentlig mening.

I den empiriske delen av oppgaven vil jeg analysere forfatterne tekster ved å støtte meg til litteraturen om journalistikk og kildekritikk. Jeg vil besvare spørsmålene som for eksempel: Hva kjennetegner forfatterne skrivemåte eller deres journalistiske form? Hva slags holdning til begivenhetene i Tsjekkoslovakia presenterer deres tekster? Siden Evensmo oppholdte seg i Praha på den samme tida som Mürer, vil jeg sammenlikne Evensmos rapporter med Mürers avisartikler for å vise ulike politiske holdninger i deknningen av krisen i Tsjekkoslovakia.

Når det gjelder begrensinger av oppgaven, er den tidsmessige begrensingen til perioden fra juni 1938 til september 1938. En annen begrensing henger sammen med valget av disse tre forfatterne som prosjektets hovedfokus. Det er klart at de ikke var de eneste i Norge som skrev om saken. Ragnar Vold skrev artikler for Dagbladet på den tida hvor han blant annet kritiserte fremveksten av nazismen i Europa. Han også omtalte situasjonen i Tsjekkoslovakia i et par artikler, men det er ikke nok stoff slik at jeg kan analysere det i den empiriske delen. Et annet problem er at Ragnar Vold ikke besøkte landet på den tida. Torolf Elster var en annen forfatter som interesserte seg for saken. Selv om han var i Tsjekkoslovakia i et helt år i perioden 1935-1936 og tilbrakte også noe tid i Praha i våren 1938, bidro han ikke med artikler om reisen til norske aviser. Etter oppholdet holdte han foredrag om Tsjekkoslovakia og utga også en sakprosabok *Tsjekkoslovakia og den tyske*

imperialismen. Men mitt empiriske materiale består først og fremst av avisartikler og derfor står Torolf Elster ikke sentralt i min masteravhandling.
